הֲלָכוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב סִימָן תקנט

(כו) **עַד אַחַר חֲצוֹת, וּמְבָרְכִים בִּרְכַּת הַמְּזוֹנוֹת** (כז) *)**בְּלֹא בְּשָׂמִים,** (כח) (וְהַמְנַהֵג כְּסִבָּרָא רִאשׁוֹנָה). כ**וְאִם הַיּוֹלֶדֶת מְצוּיָה בְּמָקוֹם הַמִּילָה, יְבָרֵךְ עַל הַכּוֹס** [*] *)**וְתִשְׁתֶּה מִמֶּנּוּ** (כט) **הַיּוֹלֶדֶת, וְהוּא שֶׁתִּשְׁמַע הַבְּרָכָה וְלֹא תַּפְסִיק בִּדְבָרִים בֵּין שְׁמִיעַת הַבְּרָכָה לִשְׁתִיַּת הַכּוֹס,** ל**וְאִם אֵינָהּ שָׁם, יְבָרֵךְ עַל הַכּוֹס וְיִטְעֲמוּ** (ל) **לַתִּינוֹקוֹת:** ח מ**בַּעַל בְּרִית לוֹבֵשׁ** (לא) **בְּגָדִים אֲחֵרִים, אַךְ לֹא לְבָנִים מַמָּשׁ.** הגה: (לב) **וַאֲבִי הַבֵּן וְהַמּוֹהֵל וְהַסַּנְדָּק כֻּלָּם נִקְרָאִים בַּעֲלֵי בְּרִית** (בית יוסף (ד״ה ומ״ש מעכה״ם), *)**וּמֻתָּרִים לִלְבֹּשׁ** (לג) **בִּגְדֵי** (יג) **שַׁבָּת לְאַחַר שֶׁגָּמְרוּ הַקִּינוֹת** (לד) **וּבָאִין לְמוֹד הַתִּינוֹק, אֲבָל לֹא יִלְבְּשׁוּ לְבָנִים** (מהרי״ל (הלכות שבעה עשר בתמוז ותשעה באב)): נ**תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת** (יג) (לה) * **וְנִדְחָה לְיוֹם רִאשׁוֹן,** (יד) [יד] (לו) **בַּעַל בְּרִית** (לז) **מִתְפַּלֵּל מִנְחָה** (טו) [טו] **בְּעוֹד**

(כו) עד אחר חצות. דמ״ק. (כז) בלא בשמים. אפילו לריח בעלמא דלא אתי ליהנות בהן כלל, כמו שכתב בסי׳ תקנ״ד סעיף ו׳. (כח) והמנהג כסברא ראשונה. דאין לנו לשנות ממנהגם, אפילו אם נראה לנו שאין לו טעם. (כט) היולדת. ואפילו אם אינה מניקה. (ל) ויטעמו לתינוקות. ואפילו אם אינו יונק עדיין, כיון שיש לו הנאה מזה. (לא) בגדים אחרים. שאינם מכובסים. (לב) ואבי הבן. ואפילו אם אינו אבי הבן ממש, אלא שהוא אחד מהנזכרים. (לג) בגדי שבת. ואפילו אם אינו יום טוב. (לד) ובאין למוד התינוק. ואפילו אם אינו מלמד לתינוק. (לה) ונדחה וכו׳. ואפילו אם אינו מלמד לתינוק. (לו) בעל ברית. ואפילו אם אינו מלמד לתינוק. (לז) מתפלל מנחה. ואפילו אם אינו מלמד לתינוק.

*) (פרוש לאפוקי מדעת הגאון (הובא בכ״י ד״ה ריש אומרים) דמיתינן אפא במקום כפא ומברכין עליהם ומשתה דאין מברכין על הבשמים כשחל להיות במוצאי שבת). כ הרשב״א בתשובה (ח״ז סי׳ תקלו). *) (פרוש ואירי ביולדת הצריכה לאכל כדלעיל סימן תקנ״ד סעיף ו׳). ל טור בשם התוספות (ערובין מ: ד״ה הילמא) דלא חישינן הלמא אתי למסרך ולשתות אף בלא זה כיון שאינו דבר קבוע. מ שם. נ טור מעשה ברבי יעבץ״ן מהא דתנא אמר רבי אליעזר בר צדוק תענית י״ב (ע״א).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ז [בשו״ע] **וְתִשְׁתֶּה מִמֶּנּוּ הַיּוֹלֶדֶת כו׳.** עיין בדברי יוסף סימן י׳ לישב מיורה דעה סימן רס״ה (ס״ו): ט [יד] **בַּעַל בְּרִית.** עיין באר היטב. ועיין בשו״ת שאלת יעב״ץ חלק ב׳ בסימן כ״ג שכתב שהבית יוסף לא החליט זה ואין לסמוך להתיר רק לאבי הבן לבד ועיין לקמן בסעיף קטן שאחר זה: [טו] **בְּעוֹד.** עיין באר היטב מה שכתב, וכן כתב הרדב״ז ומגן אברהם דבעכשו כו׳. חסר תבה אחת וצריך לומר ומגן אברהם כתב כו׳. ודברי המגן אברהם קאי שם על דברי מהר״ש הלוי לענין חתן, אבל לענין מילה אין צריך לטעם שעושין הסעודות בלילה, דאפילו מקום שנוהגין לעשות ביום מכל מקום המנהג להשלים כמו שכתב בכנסת הגדולה (הגב״י). וגם מה שכתב, וכן כתב הרדב״ז, כן הוא גם כן במגן אברהם והוא טעות סופר וצריך לומר, וכתב הרדב״ז חלק ב׳ סימן ל״ה דאפשר שכיכה אשור אחר חצות אפילו בארבע צומות אם לא נדחו, כן מבואר למעיין בכנסת הגדולה. ועיין באליה רבה (ס״ק כח) ורצונו לומר דאף על גב דכבר עבר חצות היום שהקל בזה רבנו יעב״ץ בתשעה באב שנדחה אחר תפלת מנחה גדולה, מכל מקום באם לא נדחה אפילו באחד מארבעה צומות האחרים והוא אחר חצות אין להקל. ובשאלת יעב״ץ חלק ב׳ סימן כ״ג כתב ששעות סופר נזדקר בלשון המגן אברהם וכך צריך לומר, אסור להקל אפילו בארבע צומות שנדחו כו׳ עיין שם, ודבריו תמוהים דמה גריעותא יש שפילו אחר חצות והעקר כמו שכתבנו, אף במה שכתב המגן אברהם המנהג להחמיר, זהו מדברי הכנסת הגדולה (הגב״י), והאליה רבה (ס״ק כה) כתב עושין בלילה אם כן ביום התענית גם כן אין להקל, עיין שם [אבל בספר אליהו רבה (ס״ק כה) דחה אותו בשתי ידים ומסיק להתר גמור רק שלא יעשו סעודה, עיין שם]:

בְּאוּר הֲלָכָה

ח * **וּמֻתָּרִים לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת.** עיין בספר בגדי ישע (ד״ה מג״א ס״ק יו״ד) שכתב **דְּמִכָּל מָקוֹם אָסוּר לִנְעֹל מִנְעָלִים,** דשנוי בגדים הוא רק מנהג ומהתר לבטלו לפי שעה לכבוד המילה, אבל חלילה לבטל אחד מחמשה ענויים שהוא מדינא דגמרא:

ט * **וְנִדְחָה וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס״ק לה) **בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן חָתָן בְּיוֹם חֻפָּתוֹ.**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(כו) עַד אַחַר חֲצוֹת. דְּמִקַּדֵּם חָל עֲדַיִן אֲבֵלוּת וְאֵינוֹ כְּדַאי, (כז) וְסִבָּרָא רִאשׁוֹנָה סְבִירָא לָהּ דְּאַף עַל פִּי כֵן מִצְוָה לְהַקְדִּים דְּזִרְיזִין מְקַדִּימִין לְמִצְוֹת: **(כז) בְּלֹא בְּשָׂמִים.** אַף שֶׁתָּמִיד גַּם כֵּן אֵין מְבִיאִין בְּשָׂמִים לַמִּילָה, מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְּהָכִי"ם גַּם כֵּן אֵין מְבִיאִין, (כח) וּלְאַפּוּקֵי מִדַּעַת הַגְּאוֹנִים (הובא בכ״י ד״ה ריש אומרים) שֶׁסּוֹבְרִין דְּהַיּוֹם אֵין מְבִיאִין כּוֹס לְבָרְכָה אֶפִלּוּ לִתֵּן לְתִינוֹק אֶלָּא מְבִיאִין בְּשָׂמִים בְּמָקוֹם כּוֹס לְבָרְכָה, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלָא, דְּבְתִשְׁעָה בְּאָב צָרִיךְ לְמֵעֵט תַּעֲנוּג בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר: **(כח) וְהַמְנַהֵג כַּסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה.** הַגָּ"ה זוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת קֹדֶם תֵּבַת וּמְבָרְכִין: **(כט) הַיּוֹלֶדֶת.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן תקנ״ד סָעִיף ו׳ וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם **(ל) לַתִּינוֹקוֹת.** וְלֹא חָיְשִׁינַן דִּלְמָא אָתֵי לְהִתְרַגֵּל וְלִשְׁתּוֹת אַף בְּנִדָּלוּתוֹ, (לא) כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ דָּבָר קָבוּעַ. אַף עַל גַּב דְּגַבֵּי הַבְדָּלָה כְּשֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת חָיְשִׁינַן לַתִּינוֹקוֹת וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תקנ״ו, הֵינוּ מִשּׁוּם דִּלְפִי קְבִיעוּת הַשָּׁנִים שָׁלָנוּ עַל כָּרְחָךְ יָבֹא לִפְעָמִים לְסוֹף שֶׁלֹּשׁ אוֹ אַרְבַּע שָׁנִים פַּעַם אֶחָד בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְחָשׁוּב כְּמוֹ דָּבָר קָבוּעַ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמִילָה שֶׁאֵין לָהּ קְבִיעוּת כְּלָל לֹא חָיְשִׁינַן לָזֶה: **ח (לא) בְּגָדִים אֲחֵרִים.** וּמֻתָּרִים לְהַחְלִיף (כז) הַכְּתֹנֶת כְּמוֹ בְּשַׁבַּת חָזוֹן: **(לב) וַאֲבִי הַבֵּן.** וְהוּא הַדִּין (כמ) אִמּוֹ: **(לג) בִּגְדֵי שַׁבָּת.** וְאִם הֵם חֲדָשִׁים שֶׁנִּכְנַס הַגָּהוּץ בָּהֶן אָסוּר לְלָבְשָׁן [מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״י) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דרישי מילה בט״ב)]. וְהוּא (ד״ה מג״א ס״ק יו״ד) מְצַדֵּד דְּדַוְקָא אִם הֵם חֲדָשִׁים מַמָּשׁ, אֲבָל בְּלָאוֹ הָכִי אַף שֶׁנִּכְנַס הַגָּהוּץ שָׁלָּהֶם, מֻתָּר: **(לד) וּבָאִין לְמוֹד הַתִּינוֹק.** וְלִאֲחַר הַמִּילָה (כט) פּוֹשְׁטִין בִּגְדֵיהֶן: **ט (לה) וְנִדְחָה וְכוּ׳.** אֲבָל אִם חָל מִילָה בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁלֹּא נִדְחָה, (ל) צָרִיךְ לְהַשְׁלִים הַתַּעֲנִית. וְלָאו דַּוְקָא בְּתִשְׁעָה בְּאָב, דְּהוּא הַדִּין (לא) בְּסִתָם תַּעֲנִית שֶׁגָּזְרוּ הַצִּבּוּר אוֹ בְּכָל אַרְבָּעָה צוֹמוֹת, אִם לֹא הָיוּ דְּחוּיִין צָרִיךְ לְהַשְׁלִים, (לב) וְכֵן הַדִּין לְעִנְיַן חָתָן בְּיוֹם חֻפָּתוֹ בְּסִתָם תַּעֲנִית צִבּוּר אוֹ בְּכָל אַרְבָּעָה צוֹמוֹת, אִם לֹא הָיוּ דְּחוּיִין צָרִיךְ לְהַשְׁלִים הַתַּעֲנִית (לג) וְנוֹתְנִין הַכּוֹס לְתִינוֹק לִשְׁתּוֹת. אֲבָל אִם הָיוּ דְּחוּיִין, (לד) אֵין צָרִיךְ לְהַשְׁלִים וּמֻתָּר לִשְׁתּוֹת הַכּוֹס, וְכֵן לָאֲכל אַחַר חֻפָּתוֹ דְּרָגִל שָׁלּוֹ הוּא: **(לו) בַּעַל בְּרִית.** בְּכָלָל זֶה (לה) אֲבִי הַבֵּן וְאִמּוֹ וְהַמּוֹהֵל וְהַסַּנְדָּק, (לו) אֲבָל לֹא הַמַּכְנִיס וְהַמּוֹצִיא וְכָל שֶׁכֵּן שְׁאָרֵי קְרוֹבִים. וּמִכָּל מָקוֹם אַף שֶׁמֻּתָּרִים לֶאֱכל, (לז) לֹא יַעֲשׂוּ בַּיּוֹם סְעוּדָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין בְּשָׁאָר הַיָּמִים אֶלּוּ לֹא הָיָה בְּתִשְׁעָה בְּאָב: **(לז) מִתְפַּלֵּל מִנְחָה.** וְהִסְכִּימוּ (לח) הָאַחֲרוֹנִים דְּהֵינוּ מִנְחָה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כה) בית יוסף (ד״ה ואם יש תינוק): **(כו)** עיין בבית יוסף (ד״ה ריש אומרים): **(כז)** פוסקים, **וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם** (סק״ט): **דְּמוּטָב לִתֵּן לְתִינוֹק הַגָּדוֹל קְצָת שֶׁחַיָּב לְחַנְּכוֹ בִּבְרָכָה:** **ח (כז) מָגֵן אַבְרָהָם** (סק״י) **וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כח)** חַיֵּי אָדָם (כלל קלו ס״ז): **(כט)** דְּרָכֵי משֶׁה בְּשֵׁם מַהֲרִי״ל (הלכות שבעה עשר בתמוז ות״ב): **ט (ל)** בית יוסף (ד״ה ומ״ש מעשה) **וְרַבֵּנוּ** (ת״א סי׳ שפה). **וְכֵן מוֹכַח מֵרִיטְבָ״א** (ל: ד״ה חתן) **שֶׁהֶבְאתִי בְּבֵאוּר הֲלָכָה בְּסִימָן תקמ״ט: (לא)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא) בְּשֵׁם כְּמָה פּוֹסְקִים **וְכֵן כָּתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה** (ס״ק כז) **וְחַיֵּי אָדָם: (לב)** דְּמָה **שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם** (שם) **בְּשֵׁם הָרַ״שׁ לְהֶקֵל, הֵינוּ בְּתַעֲנִית שֶׁנִּדְחָה,** כֵּן כָּתַב הַדָּגוּל מֵרְבָּבָה לְעֵיל בְּסִימָן תק״נ **וְכֵן כָּתַב בְּחִכְמַת שְׁלֹמֹה** (ד״ה שם סעיף ט), **אַחַר כָּךְ מָצָאתִי כֵּן בְּהַדְיָא בִּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה** (הגב״י) **שֶׁהֶעְתִּיק מִשְּׁמֵהּ דְּהָרַ״שׁ עַיֵּן שָׁם: (לג)** לְעֵיל בְּסִימָן תק״נ בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ו׳: **(לד) וְדַוְקָא בְּיוֹם**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הַיּוֹם גָּדוֹל, וְרוֹחֵץ * וְאֵינוֹ מַשְׁלִים תַּעֲנִיתוֹ לְפִי (לח) שִׁיּוּם טוֹב שֶׁלּוֹ הוּא: י (לט) נוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לִשְׁחֹט וְשֶׁלֹּא לְהָכִין צָרְכֵי סְעוּדָה (מ) * עַד אַחַר (טז) חֲצוֹת. הגה: וְהוֹלְכִים (מא) עַל (יז) הַקְּבָרוֹת מִיָּד כְּשֶׁהוֹלְכִים מִבֵּית הַכְּנֶסֶת (בית יוסף (ד"ה ומומר נמס) בשם תוספות (טו. ד"ה יוצאין)). וְאִם אֵרַע מֵת בְּתִשְׁעָה בְּאָב (מב) אֵין אוֹמְרִים צִדּוּק הַדִּין (תשב"ץ):

ס הרא"ש סוף תַּעֲנִית (פ"ד סי' ז) בְּשֵׁם הָרַ"מ.

בְּאֵר הֵיטֵב

י (טז) **חֲצוֹת.** וּלְצָרְכָךְ סְעוּדַת מִצְוָה מֻתָּר לִשְׁחֹט קֹדֶם חֲצוֹת, עַיֵּן סִימָן תקנ"א סָעִיף ט'. הגה: (יז) **הַקְּבָרוֹת.** וְאִם אֵין קִבְרֵי יִשְׂרָאֵל, הוֹלְכִים עַל קִבְרֵי עַמִּים אֲחֵרִים, וְאֵין לַיְלֵךְ עַל קִבְרֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אִם יֵשׁ שָׁם אֲלִילִים. וְכָתַב בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י ז"ל (ספר משנת חסידים מסכת גמילות חסדים פ"ב אות ג) דְּאֵין לַיְלֵךְ עַל הַקְּבָרוֹת אֶלָּא לִצְרָךְ הַלְוָיַת הַמֵּת, וּבְפָרָט אִם לֹא תִּקֵּן עָוֹן קָרֵי כִּי מִתְדַּבְּקִים בּוֹ הַחִצוֹנִים:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

עַל זֶה שַׁיְרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה כָּתַב זֶה עַל מִדְרָשָׁן מִדְרָשׁ תּוֹגַרְמָא אֲבָל מֹרַ"א וּלְבוּשׁ וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים לֹא מְשַׁמַע מִנֵּהּ זֶה לְאֵסוֹר, וְאַדְרַבָּה מִדִּבְרֵי הַמַּלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סק"ג) שֶׁכָּתַב כֵּן גַּם לְעִנְיַן פִּדְיוֹן הַבֵּן מִבְאֵר דְּמִתִּיר וְכֵן מִשְׁמַע בְּיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה פֶּרֶק מְרֵבָּה (סי' לז), וּבְעַל תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב הָיָה רַב מֻבְהָק וּבְקִי בְּכָל הַמִּנְהָגִים וְלֹא הִזְכִּיר מִנְהָג לְאִסּוּר רַק לְהוֹסִיף הֶתֵּר גַּם בְּפִדְיוֹן הַבֵּן. (אַךְ מַה שֶּׁנִּרְאֶה מִדִּבְרֵי מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב שֶׁכָּתַב הַגְּדוֹלָה רַק בַּעֲלֵי בְּרִית לֹא יַשְׁלִימוּ שִׁיּוּם בְּמִילָה לֹא יַעֲשֶׂה סְעוּדָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה רַק בַּעֲלֵי בְּרִית לֹא יַשְׁלִימוּ שִׁיּוּם טוֹב שֶׁלָּהֶם הוּא, עַיֵּן שָׁם בְּאֵלִיָּה רַבָּה. וְלַעֲנִיוּתִי דַּעְתִּי אֶפְשָׁר דְּגַם (הלבוש ומעי"ט) [הַמַּלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב] הָכִי קָאָמַר, כֵּיוָן דְּפִדְיוֹן הַבֵּן חָשִׁיב לְרַשַּׁ"ל סְעוּדַת מִצְוָה, הָא (ל)קָמָן דַּחֲבִיבָה מִצְוָת פִּדְיוֹן הַבֵּן בְּשַׁעֲתָהּ שֶׁפְּעוּדָה שֶׁלּוֹ נֶקְרָא סְעוּדַת מִצְוָה, לָכֵן שַׁפִּיר מַחֲשַׁב יוֹם טוֹב שֶׁאֲבִי הַבֵּן וְהַכֹּהֵן לֹא יַשְׁלִימוּ, וּמִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ מַתִּיר לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה שֶׁאֵין מִצְוָה הַסְּעוּדָה דּוֹחָה הַתַּעֲנִית. וְעַיֵּן לְקַמָּן תקס"ח הַבִּיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"י) דִּבְרֵי הַשַּׁ"ךְ סִימָן ש"ה (ס"ק יב) דִּבְפִדְיוֹן הַבֵּן יַעֲשׂוּ הַסְּעוּדָה בַּלַּיְלָה, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם שָׁם דִּפְדְיוֹן הַבֵּן שֶׁעָבַר זְמַנּוֹ יֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא מִקְּרֵי סְעוּדַת מִצְוָה, וְכֵן מְבֹאָר מִדְּבָרָיו סִימָן רמ"ט (סק"ה) לְעִנְיַן סְעוּדָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְנִפְקָא מִנַּהּ גַּם לְדִין זֶה, שֶׁאִם הוּא יוֹם הַתַּעֲנִית שֶׁנִּדְחָה, מִכָּל מָקוֹם מְחֻיָּבִים אֲבִי הַבֵּן וְהַכֹּהֵן לְהַשְׁלִים כֵּיוָן שֶׁגַּם הַפִּדְיוֹן הַבֵּן עָבַר זְמַנּוֹ וְלֹא מְחֻשָּׁב סְעוּדָה שֶׁלּוֹ מִצְוָה, (מ"מ) [מִשּׁוּם הָכֵן] לֹא נָחֻשַּׁב גַּם כֵּן יוֹם טוֹב שֶׁלּוֹ לִדְחוֹת הַתַּעֲנִית כֵּיוָן שֶׁהָיָה יָכוֹל לִדְחוֹת גַּם הַפִּדְיוֹן הַבֵּן עַל יוֹם אַחֵר. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם, דִּבְמִדְרָשָׁנוּ שְׁנוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹת הַסְּעוּדָה בַּלַּיְלָה אֵין לְהָקֵל, הִנֵּה בְּמִדְרָשֵׁנוּ אֵלּוּ אֵין מִנְהָג לַעֲשׂוֹת סְעוּדַת בְּרִית מִילָה וּפִדְיוֹן וְכֵיוֹצֵא בַּלַּיְלָה רַק סְעוּדַת נְשׂוֹאִין עוֹשִׂין בַּלַּיְלָה, אַךְ אֵין נִפְקָא מִנַּהּ מִזֶּה לְדִינָא, דְּוַדַּאי אֵין לְהָקֵל וְלַעֲשׂוֹת סְעוּדָה וּלְהַאֲכִיל לְקְרוֹאִים אֲפִלּוּ בְּיוֹם הַתַּעֲנִית שֶׁנִּדְחָה וַאֲפִלּוּ אַחַר חֲצוֹת, רַק דִּלְבַעֲלֵי בְּרִית מַתָּר וְכֵן נָכוֹן לְאַבִי הַבֵּן וְהַכֹּהֵן שֶׁאֵין צְרִיכִים לְהַשְׁלִים. וּמִכָּל מָקוֹם אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יֹאכְלוּ עַד אַחַר מִנְחָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה רַבֵּנוּ יַעֲקֹ"ב (הובא בטור), אַף שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר דְּדַוְקָא בְּעוּבְדָא דִידֵהּ שֶׁהָיָה בְּתִשְׁעָה בְּאָב וְהִשְׁלִימוּ סֵדֶר הַקִּינוֹת עַד חֲצוֹת וְלָכֵן הָיוּ צְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה גְּדוֹלָה וְלֶאֱכֹל אַחַר כָּךְ, אֲבָל בְּשְׁאָר תַּעֲנִית אֵין קְפִידָא וְיָכוֹלִים לֶאֱכֹל מִיָּד אַחַר עֲשִׂית הַמִּצְוָה, מִכָּל מָקוֹם מִלְּשׁוֹן מֹהֲרַ"ל (הלכות שבעה עשר בתמוז ותשעה באב) שֶׁהֵבִיא בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כו) שֶׁכָּתַב שֶׁהִתְעַנּוּ חֲצִי הַיּוֹם וְאַחַר כָּךְ סָעֲדוּ, מַשְׁמַע לְכְאוֹרָה כֵּן שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת עַל כָּל פָּנִים עַד חֲצוֹת וּלְפִי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג) יֵשׁ לְהַחְמִיר עַד אַחַר מִנְחָה קְטַנָּה. אַךְ בָּאֱמֶת זֶה אֵינוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּיָד אֶפְרַיִם בְּשֵׁם הָאֵלִיָּה רַבָּה (שם) דְּטָעוּת סוֹפֵר הוּא בְּהַגָּהוֹת אֲשֵׁרִי וְתַשְׁבֵּ"ץ וְצָרִיךְ לוֹמַר אַחַר שֵׁשׁ שָׁעוֹת, עַיֵּן שָׁם וְהוּא בָּרוּר. וּמִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקס"ח שֶׁכָּתַב דִּבְעַלֵּי בְּרִית מַתִּירִים לֶאֱכֹל מִיָּד, וְלָכֵן עַל כָּל פָּנִים אֵין לְהַחְמִיר רַק עַד אַחַר זְמַן מִנְחָה גְּדוֹלָה, וּלְעִנְיַן אִם הַסַּנְדָּק וְהַמּוֹהֵל רַשָּׁאִים גַּם כֵּן, כְּבָר כָּתַבְתִּי בְּסָעִיף קָטָן שֶׁלְּפָנֵינוּ זֶה שֶׁבִּשְׁאֵלַת יַעַבֵּ"ץ דְּעִתּוֹ לֶאֱסֹר, לְפִי שֶׁבְּיָדוֹ זֶה רַק כְּתַב דֶּרֶךְ אֶפְשָׁר, וְהַמְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף יִרְאֶה שֶׁאַחַר שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַתַּשְׁבֵּ"ץ וְהַגְּהוֹת אֲשֵׁרִי (מרק"ע פ"ג סי' לז) דְּבַעַל בְּרִית קָרֵי לְהַסַּנְדָּק, כָּתַב עַל זֶה, וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּמוֹהֵל לֹא גָּרַע מִסַּנְדָּק (סי' תרלו), וּמִדְּבָרָיו (פ"ה ה"ח) וּמִדְּבָרָיו (סי' תרלז), בַּעַל בְּרִית, הַכַּוָּנָה עַל אֲבִי הַבֵּן, וְלָכֵן כָּתַב עַל הַמּוֹהֵל וְנִסְתָּרִין דְּבָרָיו, וְכֵן מִבְּאֹר בְּתַשְׁבֵּ"ץ (שם) דְּבַעַל בְּרִית הַיְנוּ סַנְדָּק, וְכֵן מִבְּאֹר בְּתַשְׁבֵּ"ץ שֶׁהוּא הָיָה אֲבִי הַבֵּן וְרָחַץ הוּא וּבַעַל בְּרִית כו', אִם כֵּן אֵין כָּאן סָפֵק כְּלָל עַל הַסַּנְדָּק, וּמִמֵּילָא דְּגַם הַמּוֹהֵל מַתָּר דְּלֹא גָּרַע מִסַּנְדָּק. וְהָא דְּלֹא חָשִׁיב מוֹהֵל בִּרְחִיצָה, אֵין זֶה דִּקְדּוּק כְּלָל. וְגַם יֵשׁ לוֹמַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ שֶׁהָיָה אֲבִי הַבֵּן הָיָה מוֹהֵל דְּעִקַּר הַמִּצְוָה בּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּיוֹרֶה דֵּעָה (סי' רס ס"א), וּבְחִשְׁן מִשְׁפָּט סִימָן שפ"ב (ס"א), וְלָכֵן הָעִקַּר כִּדְבָרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בָּזֶה שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הַבֵּית יוֹסֵף שֶׁכְּלָם בְּכְלָל, וְאִם מְתָרִים לֶאֱכֹל קֹדֶם קִיּוּם הַמִּצְוָה צָרִיךְ עִיּוּן, דִּלְכְאוֹרָה מִמַּה שֶּׁרָחֲצוּ קֹדֶם הַמִּילָה נִרְאֶה דְּשָׁרֵי, וְיֵשׁ לְדַחוֹת דִּרְחִיצָה שְׁאנִי שֶׁיִּכָּנֵס לְמִצְוָה בְּהִדּוּר, וּרְחִיצָה צָרִיךְ הַמִּצְוָה הִיא, אֲבָל בַּאֲכִילָה יֵשׁ לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ לְהַמְתִּין עַד אַחַר הַמִּילָה וְאֵין לֶאֱכֹל קֹדֶם, דְּשָׁמָא בֵּינְתַיִם יֵאָרַע אֵיזֶה קִלְקוּל שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְקַיֵּם הַמִּצְוָה הַיּוֹם בְּתִקּוּנָהּ וּבִטֹּל בְּחִנּוּם הַתַּעֲנִית, וְכֵן מַשְׁמַע קָצַת מִלְּשׁוֹן הַפּוֹסְקִים. וּלְעִנְיַן מִילָה שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ, עַיֵּן בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה בְּשֵׁם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

גְּדוֹלָה אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם (לט) וּמֻתָּר אַחַר כָּךְ לֶאֱכֹל, (מ) אַךְ צָרִיךְ לְהַבְדִּיל עַל הַכּוֹס קֹדֶם שֶׁיֹּאכַל: **(לח) שִׁיּוּם טוֹב שֶׁלּוֹ הוּא.** יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא הַדִּין (מט) אִם חָל פִּדְיוֹן הַבֵּן בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁנִּדְחָה, נִקְרָא גַּם כֵּן אֶצְלוֹ יוֹם טוֹב וְהָאָב וְהַכֹּהֵן אֵין צְרִיכִין לְהַשְׁלִים הַתַּעֲנִית, וּמִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ מֻתָּר לַעֲשׂוֹת הַסְּעוּדָה, שֶׁאֵין מִצְוַת הַסְּעוּדָה דּוֹחָה הַתַּעֲנִית וְכֵנַ"ל לְעִנְיַן בַּעַל בְּרִית. (מנ) וְדַוְקָא כְּשֶׁחָל פִּדְיוֹן הַבֵּן בִּזְמַנּוֹ, שֶׁחָל יוֹם שִׁשִּׁים וְאֶחָד שֶׁלּוֹ בּוֹ בַּיּוֹם, אֲבָל שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ וַאֲפִלּוּ הָיָה יוֹם שִׁשִּׁים וְאֶחָד בְּשַׁבָּת, דְּאָז עַל פִּי כֵן הוּא שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ, צְרִיכִין לְהַשְׁלִים: **י (לט) נוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לִשְׁחֹט וְכוּ'.** הֵיכָן מָצִינוּ לְאוֹתָן הַנּוֹהֲגִים לֶאֱכֹל בָּשָׂר בַּלַּיְלָה, דְּאִלּוּ הַנּוֹהֲגִים מִנְהָג כָּשֵׁר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל גַּם בְּלֵיל עֲשִׂירִי כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן תקנ"ח, אָסוּר לִשְׁחֹט בְּתִשְׁעָה בְּאָב אַף אַחַר חֲצוֹת [וְרַק לְהָכִין שְׁאָר צָרְכֵי סְעוּדָה מֻתָּר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל גַּם בְּלֵיל עֲשִׂירִי כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן תקנ"ח, אָסוּר לִשְׁחֹט בְּתִשְׁעָה בְּאָב אַף אַחַר חֲצוֹת [וְרַק לְהָכִין שְׁאָר צָרְכֵי סְעוּדָה מֻתָּר לְהָכִין שֶׁאֵין מְלָאכָה בְּכָךְ]. (מג) כֵּן כָּתַב הַטַּ"ז (סק"ח). וּבְסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כח) מֻקָּל בָּזֶה וּבִמְקוֹם הַדְּחַק (מד) יֵשׁ לְהָקֵל: **(מ) עַד אַחַר חֲצוֹת.** (מה) וְאָסוּר לְהָקֵל בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ אִסּוּר, (מו) אֲכָל לְצָרְכָךְ סְעוּדַת מִצְוָה שֶׁיִּהְיֶה בַּלַּיְלָה מֻתָּר לִשְׁחֹט אֲפִלּוּ קֹדֶם חֲצוֹת: **(מא) עַל הַקְּבָרוֹת.** שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי (מז) שֶׁיְּבַקְּשׁוּ עָלֵינוּ רַחֲמִים, וְאִם אֵין שָׁם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הוֹלְכִים אֲפִלּוּ עַל קִבְרֵי עַכּוּ"ם לוֹמַר שֶׁאָנוּ חֲשׁוּבִים כְּמֵתִים. (מח) וְכָל זֶה הַיְנוּ לַיְלֵךְ לְבֵית הַקְּבָרוֹת בְּרִחוּק אַרְבַּע אַמּוֹת אֲבָל לֹא עַל הַקְּבָרוֹת מַמָּשׁ, אֲפִלּוּ קִבְרֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי יֵשׁ לַחֹשׁ שֶׁיִּתְדַּבְּקוּ בּוֹ הַחִיצוֹנִים. כָּתַב בְּשֶׁלְּ"ה (תענית פרק נר מצוה אות יא) שֶׁנָּכוֹן שֶׁלֹּא לֵילֵךְ בְּכִנּוּפְיָא גְּדוֹלָה, כִּי אֵין זֶה אֶלָּא טִיּוּל וְגַם מֵבִיא לִידֵי שִׂיחַת חֻלִּין וּמַסִּיחִין דַּעְתָּן מֵאֲבֵלוּת, רַק יֵלֵךְ יְחִידִי אוֹ עִם עוֹד אֶחָד שֶׁלֹּא יִפָּסְקוּ מִלְּדַבֵּר בְּעִנְיַן הַחֻרְבָּן וּלְהִתְעוֹרֵר בַּאֲבֵלוּת. וְנִרְאֶה עוֹד דְּאִם עַל יְדֵי הַהֲלִיכָה לְבֵית הַקְּבָרוֹת יִהְיֶה מֻכְרָח לֵילֵךְ בְּמָעֲלִים, טוֹב יוֹתֵר שֶׁלֹּא יֵלֵךְ כְּלָל: **(מב) אֵין אוֹמְרִים צִדּוּק הַדִּין.** דְּאִקְּרֵי מוֹעֵד וְכֵנַ"ל בְּרֵישׁ הַסִּימָן:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נט) אַף דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא) כָּתַב בְּשֵׁם כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י) דְּעַכְשָׁו נִתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג לְהַחְמִיר בָּזֶה, לא הָעֲתַקְתִּיו, דְּחוֹלֵק עָלָיו הָאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כה) וְכָתַב דְּזֶהוּ רַק בְּתוֹגַרְמָא וְלֹא בְּמִדִּינוֹתֵינוּ וְהָעְתִּיקוֹ הַשַּׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה, וְכֵן הַחַיֵּי אָדָם (כלל קלו ס"ז) הָעְתִּיק כְּהַשַּׁלְחָן עָרוּךְ: **(מ) אֵלִיָּה רַבָּה** (ס"ק כה) **בְּשֵׁם מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב** (סק"ג). **וְעַיֵּן שָׁם בְּאֵלִיָּה רַבָּה שֶׁמְּפַקְפֵּק עָלָיו בָּזֶה:** **(מב)** חַיֵּי אָדָם (שם): **י (מג)** וְלֹא זָכַרְתִּי בָּזֶה דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּעִנְיָנֵנוּ (ס"ק יד) שֶׁגַּם הוּא סוֹבֵר כְּהַטַּ"ז, דִּבְסִימָן תקנ"א בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן כ"ח מִשְׁמַע מֵהַאבוּדְרָהָם (סדר תפלת התעניות) שֶׁהֵבִיא דְּסוֹבֵר כְּהָאֵלִיָּה רַבָּה לְהָקֵל בָּזֶה. וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּחַיֵּי אָדָם שֶׁכָּתַב בְּסִימָן קל"ה אוֹת כ"ו, נוֹהֲגִין שֶׁלֹּא לְהָכִין צָרְכֵי סְעוּדָה וְשֶׁלֹּא לִשְׁחֹט עַד אַחַר חֲצוֹת וְכוּ' וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִין לִשְׁחֹט לְצָרְכָךְ אֲכִילָה לְמֹחָר (מָגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקנ"א וְטַ"ז סִימָן תקנ"ט), וּבְאֶמֶת הַמְעַיֵּן בְּגוּף דִּבְרֵי הָאַבּוּדְרָהָם שֶׁהֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם יִרְאֶה שֶׁלֹּא הִתִּיר רַק אַחַר חֲצוֹת, וְגַם מִדִּבְרֵי הַטַּ"ז שֶׁהֵבִיא אֵין רְאָיָה שֶׁבְּאוֹתָן מְקוֹמוֹת הַהֲלָכָה קֹדֶם חֲצוֹת, רַק שֶׁבְּאוֹתָן מְקוֹמוֹת נָהֲגוּ כְּמִנְהָג כָּשֵׁר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּלֵיל עֲשִׂירִי וַאֲפִלּוּ הָכִי הַלְּכוּ לִשְׁחֹט בְּתִשְׁעָה בְּאָב אַחַר חֲצוֹת, זֶהוּ תֹּכֶן כַּוָּנַת הַטַּ"ז וְכֵן כָּתַב בְּכִתְבֵי סוֹפֵר (אוח"ח סי' קכ) שֶׁזֶּהוּ כַּוָּנָתוֹ: **(מד)** כִּי גַּם בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (ס"ק יא) מְצַדֵּד לְהָקֵל: **(מה)** רַשַּׁ"ג (בחשובה ח"א סי' שו) וּמוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ונוהגים שלא): **(מו)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(מז)** גְּמָרָא (טז.): **(מח)** אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah